

บอกไหม ในหนึ่ง

ศาสตร์ สาธารณ.

นอกลีโหวในนึ่ง

ชาตรี สำราญ

ชื่อหนังสือ : นอกลีโหวในนึ่ง
ผู้เขียน : ชาตรี สำราญ
ภาพประกอบ : วันทนีย์ มณีแดง
จัดทำโดย : บริษัท แมวขยันดี จำกัด
บรรณาธิการ : อุดม วงษ์สิงห์
ชนกพรรณ วรดิลก
ณฤทัย วราพงษ์พัฒน์
สุธิสาร ภูมิภาณเทวา
ศิลปกรรม : สาวตรี พิงสุข

จัดพิมพ์โดย : สำนักพัฒนาคุณภาพครู นักศึกษาครูและสถานศึกษา
กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ชาติรี สำราญ.

นอกไหวโนนึ่ง. -- กรุงเทพฯ : กองทุนเพื่อความเสมอภาค
ทางการศึกษา (กสศ.), 2564.

160 หน้า.

1.บันทึก. I.วันทนีย์ มณีแดง, ผู้วาดภาพประกอบ. II. ชื่อเรื่อง.

895.918

ISBN 978-616-93691-0-3

พิมพ์ครั้งที่ 1: มกราคม 2564

จำนวนพิมพ์: 1,500 เล่ม

พิมพ์ที่

บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด

45/12-14, 33 หมู่ 4 ถนนบางกรวย-จตุรนต์ แขวงบางขุน

เขตบางกรวย นนทบุรี 11130 โทรศัพท์ 02-879-9154-5

สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2564 โดย ชาติรี สำราญ

ห้ามลอกเลียนแบบไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้

นอกจากได้รับอนุญาตจากผู้จัดพิมพ์

บุคลิกไหนบ้าง

ชาตรี สำราญ

แต่
นักเดินทาง
ทางจิตวิญญาณ

7

หนังสือ “นอกไหวโนนิง” โดย ครูชาตรี สําราม (ครูรางวัลคุณากร ปี ๒๕๕๘) เป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของครูนอกตำราที่สอนเราเสมอว่าความเป็นครูนั้นไม่มีรูปแบบตายตัว เพราะครูไม่ใช่แค่สอนหนังสือ แต่ต้องสอนการใช้ชีวิตของคนที่อยู่บนโลกของความเป็นจริง

ปัจจุบันสังคมมีความเป็นพลวัตสูง คนมีการพัฒนาไปพร้อมๆ กันสองมิติ มิติแรกคือการพัฒนาทางร่างกายที่เมื่อถึงจุดหนึ่งก็จะเริ่มถดถอย กับมิติที่สองคือการพัฒนาทางความคิดที่แม้ว่าร่างกายจะเริ่มถดถอยแต่ความคิดยังคงมีคุณค่าและเจริญต่อไปได้ หนังสือ “นอกไหวโนนิง” เล่มนี้จึงมีนัยของชีวิตคนที่ครูชาตรีถ่ายทอด ร้อยเรียงออกมาเป็นคำง่ายๆ อ่านแล้วสะท้อนความคิดของตนเองจนลิ้มสังขารที่หล่อหลอม เพราะทุกคำล้วนแฝงไปด้วยข้อคิด ธรรมชาติของคนที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติกับเพื่อนมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนหมดลมหายใจ

ผมขอบคุณครูชาตรี สําราม ที่ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความสุข ให้แก่ลูกศิษย์ทุกคนทั่วทั้งประเทศผ่านหนังสือเล่มนี้ ซึ่งถือว่าท่านได้ฝากสมบัติอันมีคุณค่าอย่างยิ่งมาตลอดชีวิตของท่าน สมกับการเป็น “ครูตลอดชีวิต” ของท่าน

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)
คงจะนำไปสร้างประโยชน์ในวงกว้างต่อไป

นายเกษณพงศ์ กীরติกร

ประธานคณะกรรมการ

มูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรี และ

ที่ปรึกษา กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

อ่านบทกวีของท่านอาจารย์ชาตรี สำนวน “นอกไหว
ในนิ่ง” ด้วยความพิถีพิถัน อาจารย์เป็นผู้มีความเป็นเลิศ
ในการใช้ภาษาที่เรียบง่าย ลึกซึ้ง อาจารย์พาเราเดินทาง
ด้วยการคิดตาม วิเคราะห์ตาม จินตนาการตาม

ท้ายที่สุดเมื่ออ่านจบ ได้รู้สึกถึงความเป็นองค์รวม
ของความคงอยู่อย่างมีเหตุผล และมีแรงบันดาลใจ
รู้สึกโชคดีที่ได้รู้จักและเป็นศิษย์ของอาจารย์

ดร.เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า

ผมรู้จักและคุ้นเคยกับครูชาตรี สํารามมาเป็นเวลานาน โดยได้รู้จักผ่านงานเขียนและผลงานของครูชาตรีเป็นลำดับแรก ต่อมา ก็ได้พบปะพูดคุยและทำงานร่วมกัน ครูชาตรีเป็นนักคิด นักปฏิบัติ และนักเขียน กล่าวคือ คิดสร้างสรรค์ในงาน เมื่อคิดได้แล้วก็นำไปปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติเห็นผลดีแล้วก็นำมาเขียนเผยแพร่ขยายผลไปยังเพื่อนครูอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เน้นงานเกี่ยวกับการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของครูนั่นเอง แต่หนังสือ “นอกไหวในนิ่ง” ที่ครูชาตรี สําราม เขียนขึ้นครั้งนี้สร้างความแปลกใจและความทึ่งให้กับผมเป็นอย่างมาก เนื่องจาก “นอกไหวในนิ่ง” มีความแปลกใหม่ทั้งรูปแบบการเขียนและเนื้อหาสาระที่เต็มไปด้วยความสวยงามเรียบง่ายของภาษาและนัยที่เป็นนัยยะแห่งชีวิต

การเล่าเรื่องจิตของครูชาตรีครั้งนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากจิตมีคุณลักษณะพิเศษที่สามารถเดินทางไปทุกที่ได้อย่างรวดเร็วและอาจจะกลับได้ซ้ำสำหรับผู้ฝึกการควบคุมจิตไม่ดีพอ การเดินทางของจิตที่ครูชาตรีนำมาเล่าในหนังสือ “นอกไหวในนิ่ง” นี้มีทั้งความงดงาม ความพิงูชัน คึกคะนอง และตื่นรู้ในแต่ละเสี้ยวชีวิต ตามการปรุงแต่งของจิต อาจกล่าวได้ว่า “จิตไปก็คือฝัน จิตกลับก็คือดับฝัน” นั่นเอง ขอกล่าวถึงบางบท เช่น เรื่องจิตใต้สำนึก (หน้า ๓๖)

“ วันทั้งวัน

หลง รู้ หลง รู้

แค่นี้เอง

สายน้ำเล่านิทานแล้วไหลไปไกลโพ้น

มิหวนคืนกลับมา

สายลมจุมพิตอย่างแผ่วเบาแล้วพรากจากไป

แสงแดดโอบกอดให้อบอุ่น

แล้วก้าวข้ามไปอย่างช้าๆ มิหวนคืนกลับมา

แต่ในเรื่องราวต่างๆ ที่ฝังลึกใน...(บั้ง)...จิต

กลับผุดพวยขึ้นมาปรั่งแต่่ง

เรื่องแล้ว เรื่องเล่า มิสิ้นสุด

จิตเหนือจิต “

หรือเรื่อง ถนนชีวิต (หน้า ๔๒)

“กลางความคิดเคี้ยวยาวไกล
มากหลุมบ่อ
ถนนชีวิต
ถนนหนทางเก่าใหม่
ก่อเกิดหลุมบ่อลึกตื้นตามเหตุปัจจัย
เอกเช่นถนนชีวิต
ย่อมทิ้งอดีตให้เห็น
วางมันแล้วให้อยู่กับปัจจุบัน”

นอกจากนี้ยังมีหลายเรื่องราวที่น่าติดตาม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องตื่นรู้ (หน้า ๕๒) ตัณหา (หน้า ๕๓) อวิชชา (หน้า ๕๔) และอนัตตา (หน้า ๖๐) เป็นต้น โดยเฉพาะ บทส่งท้ายที่กล่าวถึง ความไม่ประมาท (หน้า ๖๖)

“ ความตาย
มิตรหรือศัตรู
แล้วแต่มุมมอง
หากรู้และเห็นคุณค่า
จักรู้ว่าความตายคือมิตรแท้
พากเพียรระลึกถึงบ่อยๆ วันละร้อยครั้งพันครั้ง
ความตายก็จะคอยเป็นเกราะกั้นกันภัย
กิเลสหลากหลายจะถอยห่าง
ทุกขใจจะเบาบางลง
มรณัสสติคือทางนำสู่ความไม่ประมาท
เรามีความตายเป็นธรรมดา จะห้ามพ้นความตายไปไม่ได้”

13

ขอขอบคุณครูชาติรี สํารานญ เป็นอย่างสูงที่ช่วย
เตือนให้จิตของผมเดินทางอย่างมีสติเป็นกรอบที่ดีและ
ยังความไม่ประมาท

ดร. จักรพรรดิ วัฒนา
พฤษจิกายน ๒๕๖๓

คำนำ

จากจิต

สู่จิต

นอกเหนือในนี้

วสันตฤดูอย่างก้าวเข้าสู่ธันวาคม

ฝนตกเกือบทุกวัน

ลมเย็นชื้นครอบคลุมปกปักรักษาได้

ผู้เฒ่าอย่างฉัน

ป่วยด้วยโรคเส้นเลือดหัวใจเป็นรอยร่อง

บอกลุณแล้ว

เย็นยะเยือกจากภายนอก

สะท้อนภายในตลอดฝน

เมล็ดพันธุ์ของความคิด

เริ่มผลิแตกออกมาให้เห็น

บันทึกไว้กันลืม

ทุกครั้งที่**awpu**มาเยือน

ไขหวัดเข้ามาแทรกแซง
ปีแล้วปีเล่านานกว่ายี่สิบปีติดต่อกัน
เป็นโรคผูกพันระหว่างเส้นเลือดกับฤดูกาล

ดูมันป่วยไม่เข้าไปป่วยกับมัน
ทุกความป่วยกลั่นกรองเป็นความเรียงน้อย ๆ

วสันตฤดูมีเรื่องเล่ามากมาย
จากทุ่งนาป่าเขาสายน้ำและสายลม
กระซิบผ่านจิตสู่จิต
เพียรลิขิตเก็บไว้
เพื่อแบ่งปันสู่เพื่อนผู้รักการอ่าน

ขอบคุณโรคหัวใจ
ที่ว่างเวลาให้บททวนธรรมที่ทำ
แล้วกลั่นออกมาจากใจ
เป็นหนังสือเล่มน้อยเล่มนี้

“บอกไว้ในนี้”

บันทึกของผู้เดินทางที่เริ่มเดินทาง
ขอภัยหากยังด้อยค่า
ขอบคุณที่เมตตาอ่านจนจบ

ไม่มีฉันในฉัน

หมาแก่
หมอบเพ้า
ผู้เฒ่านั่งเขียนชีวิต

“

ฉันไม่ใช่กวี
ฉันเป็นเพียงแค่อัน
ที่เฝ้ามองฉัน
ให้เห็นฉัน
เพียงเพื่อว่าสักวันหนึ่ง
จะไม่มีฉันในฉัน

”

วันเวลา

เดินทางมานาน
ไปไม่ร่วงซ่า ๆ
ถนนชีวิต

ค้นคำค้นคำ
ร้ายเรียงความจริงจากข้างใน
ปรากฏการณ์ชีวิต
เพียงซีกเสี้ยวพอเห็น
ดอกไม้เบ่งบาน
รับแสงตะวัน

คอยเวลาโรยร่วง

ไร่บทกวี

เพชรทะเลบัวบัว
นกสีขาวโพลน
ลมหายใจแผ่วเบา

“

ควักดวงตาทั้งสองข้าง
วางไว้ใกล้ ๆ หัวใจ
ตัดแขนสองข้างวางไว้ด้วย
เขียนชีวิตในชีวิต

นกสีขาวโพลนบนท้องฟ้า
ส่งเสียงร้องเพลงกล่อม

แผ่นกระดาษยังว่างเปล่า
ไร่บทกวี

”

เสียงจากข้างใน

นั่งคนเดียวเงียบ ๆ
ริมฝั่งน้ำ
ฟังเสียงจากข้างใน

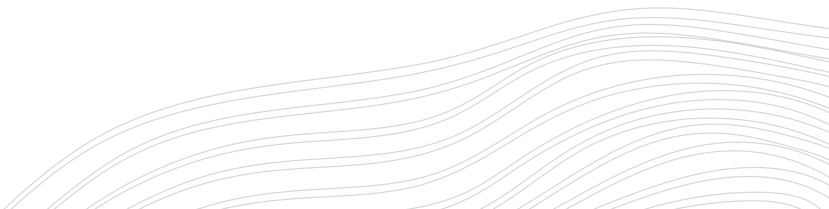
“

ท่ามกลางความนิ่งเงียบ
ภายใน
ฟังนิทานจากสายน้ำ
เล่าเรื่องราวชีวิตที่ไหลผ่าน
วันแล้ววันเล่า
นิทานจากสายน้ำไม่เคยจบ

21

สายน้ำไหลแต่ไม่ไหลไปกับสายน้ำ

”

ครึ่งทางชีวิต

วุ่น

ว้าง

ว่าง

เดินมาเกินครึ่งทางชีวิต

เหลือมุมมองกลับหลัง

เศษชยะอดีต

กองอยู่ข้างถนนชีวิต

หันกลับมองไปข้างหน้า

เห็นแต่ความว่างเปล่า

จะเดินไปถึงจุดนั้นได้อย่างไร

ในเมื่อฉันยังหลับ ๆ ตื่น ๆ

เช่นนั้นเอง

สรรพสิ่ง
เหตุปัจจัย
อนัตตา

ฤดูกาลแห่งความแห้งแล้ง
แผดเผาสรรพสิ่ง
เป็นผงเถ้าธุลี
เหือดหายไปโน่นทราย
มินานวัน
มรสุมลูกแล้วลูกเล่า
ธาโทมเข้ามา
คลื่นทะเล
กลืนกินชีวิตต่อชีวิต
สรรพสิ่งทั้งหลาย
มันเป็นเช่นนั้นเอง

ทางที่จะก้าวเดิน

ปรุงแต่งอยู่ภายใน
ดูเจียบ ๆ
ไฟค่อย ๆ ดับลง

นกน้อย
บินสู่โลกกว้าง
ปรุงแต่งเรื่องราว
ลี้มรั้งนอนและคอนเกาะ
หลงอยู่ในโลก
นานกว่าจะรู้สึกตัว

เพียงแค่นี้
ทุกอย่างก็ดับ
นี่คือทางที่จะก้าวเดินต่อ

ฝัน

ถนนสุดขอบฟ้า
เดินเดี่ยว
ไปเก็บดาว

“

คืนแรม
ไปรยดาวไว้เต็มห้องฟ้า
ไกลสุดสายตา

บนถนนชีวิต
เดินเดี่ยว
หมายมุ่งเก็บดาว
มาไว้ในห้องหัวใจ
ที่มีดมิดเหมือนคืนแรม

”

บางวัน

ความเรียงสามบรรทัด
กิ่งข้าโดดเดี่ยว
กระดาหว่างเปล่า

“

บางวันวุ่นวายและสับสน
บางวันเงียบสนิท
คิดอะไรไม่ออก
ทั้งวุ่นวายและเงียบสนิท
เค้นคำมีคายน่า
เงียบเหงาและเปล่าเปลี่ยว
บทกวีทิ้งฉันให้เดียวดาย

”

นี่คือชีวิต

ชุกว้นวานไ้ไ้ไ้ไ้
กลืนกินวันนี้อย่างมีความสุข
นี่คือชีวิต

วันวานวกรวนเข้ามาในจิต
ชวนความคิดไปท่องโลก
นานแสนนาน
ดื่มด่ำอยู่กับการปรุงแต่ง
ระลึกขู้
ภาพลวงเร้นหลบหาย

หยิบวันนี้มาดื่มซ้ำ ๆ
รู้ทุกครั้งทีกลืน

โลกทั้งโลกว่างเปล่า

ก่อนตาย

ไม่นานฉันตาย
ฝากบทกวีเล่มนี้
ให้เธอ

“

บนเส้นทางชีวิต
ยาวไกลแสนไกล
เหนื่อยหนักกับการเดินทาง
ต่อสู้กับโรคร้ายภายใน
สัญญาณเดือน

ไม่นานฉันต้องตาย
ฝากบทกวีเล่มน้อย
ที่เพียรกลั่นมาจากใจ
ให้เธออ่าน
วันที่ฉันตาย

”

เพื่อนแท้

ไปด้วยกัน
เพื่อนฉัน
ไม้เท้า

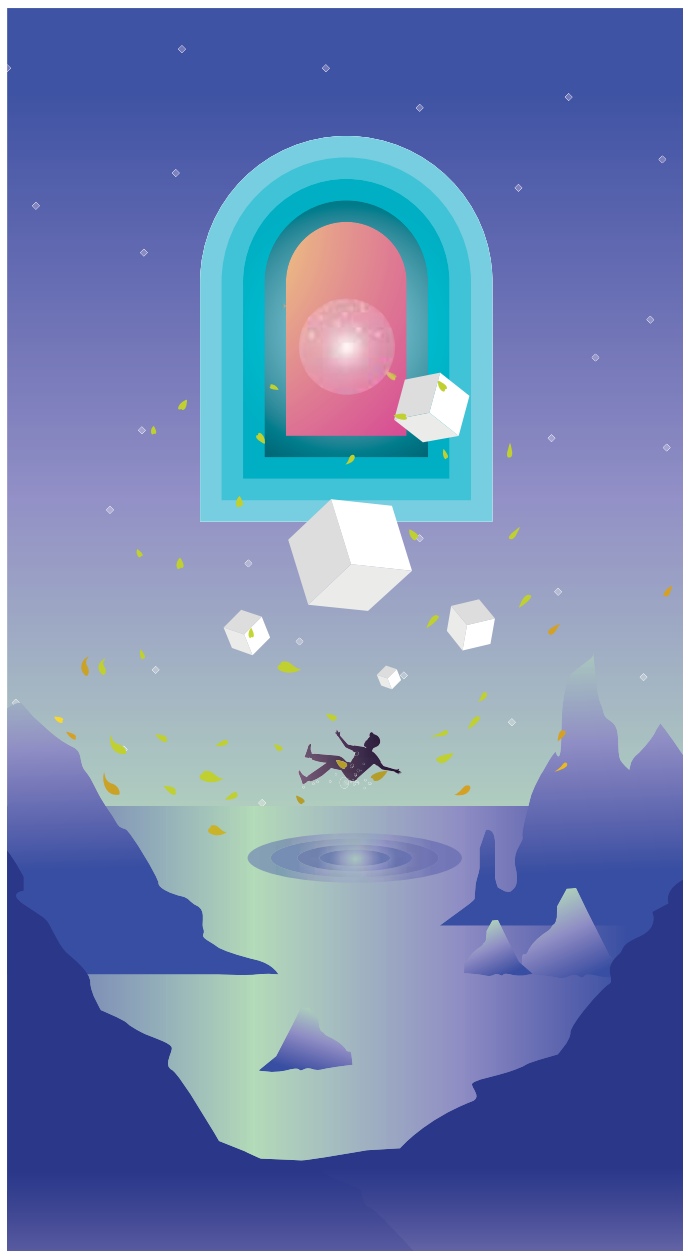

ยิ่งแก่เฒ่าวัยวัน
ความโดดเดี่ยวเข้าครอบครอง
มิตรสหายก่อนเก่าหลีกเร้น
ไปคบเพื่อนใหม่ของเขา
ความโดดเดี่ยวเช่นกัน

ทุกวันนี้
เหลือเพียงเพื่อนเคียงกายหนึ่งเดียว
ไปไหนไปด้วยกัน
ไม้เท้า

สมบัติชิ้นสุดท้ายก่อนตาย

สิ่งที่ซ่อนอยู่

ค้นหาคำตอบ
ได้คำถาม
ทะเลมึนคลุ่น

ไม่แก้งก็เหมือนแก้ง
กลางความเงียบ
ดิ่งลึกเข้าไปข้างใน
ตั้งคำถามค้นหาคำตอบ
กลับได้คำถาม
ย้อนหาคำตอบที่ถาม
ถามตอบ ถามตอบ
พบคำตอบในคำถาม

โลกเราเป็นเช่นนี้เอง

ให้เพื่อให้

กุหลาบ
รอคนเด็ดดม
น้ำใจผู้ให้

แม้หนามเต็มต้น
แต่ไม่เคยหลงกลิ่น
ทุกครั้งที่บ้าน
จะจุมพิตผู้พบผ่าน
ด้วยกลิ่นหอมละมุน

น้ำใจซ่อนลึก
ในร่างที่มองเห็น
ซ่อนเร้นความจริงจากความเป็นจริง

ผู้ให้เพื่อให้มักจะไม่เผยตัวตน

จากถิ่นสู่ถิ่น

พายุป่วนพัน
ไบไบ
หล่นกองไต้ดับ

“

เมื่อฉันทาบร่างลงบนแผ่นดิน
ฉันคือเม็ดทรายเม็ดหนึ่ง
เมื่อฉันหย่อนกายลงในสายน้ำ
ฉันคือน้ำหยดหนึ่ง
คราใดสายลมพัดต้องผิวกาย
แว่วเสียงกระซิบแผ่ว
ชวนฉันกลับสู่อ้อมกอดสายลม
แม้แต่กองไฟที่ลุกโชน
ก็เอ่ยเอื้อนบอกฉันว่า
มาจากแหล่งใดจักกลับคืนสู่แหล่งนั้น
ทุกอย่างเป็นเช่นนี้เอง

”

สามสัปดาห์

ล่องไป ล่องไป
สุดฟากฟ้า
ความคิด

“

เมื่อแสงแดดโปรยยิ้ม
ให้กับมวลดอกไม้
ดอกไม้เบ่งบานด้วยความดีใจ
รอรับจุมพิตจากหมู่ภุมร

ไผ่เสียดสีลำต้น
ซึบกลิ่นอมเพลงคลอสายลม
รวงข้าวในนาโน้มช่อน้อมรับ
อ้อมกอดของแสงแดด

สรรพสิ่งทั้งหลาย
ต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

”

จิตใต้สำนึก

วันทั้งวัน
หลงรู้ หลงรู้
แค่นี้เอง

สายน้ำเล่านิทานแล้วไหลไปไกลโพ้น
มิหวนคืนกลับมา
สายลมจุมพิตอย่างแผ่วเบาแล้วพรากจากไป
แสงแดดโอบกอดให้อบอุ่น
แล้วก้าวข้ามไปอย่างช้า ๆ มิหวนคืนกลับมา

แต่ใยเรื่องราวต่าง ๆ ที่ฝังลึกในบึงจิต
กลับผุดพรายขึ้นมาปรุงแต่ง
เรื่องแล้วเรื่องเล่า มีสิ้นสุด

จิตเหนือจิต

ฝันไกล

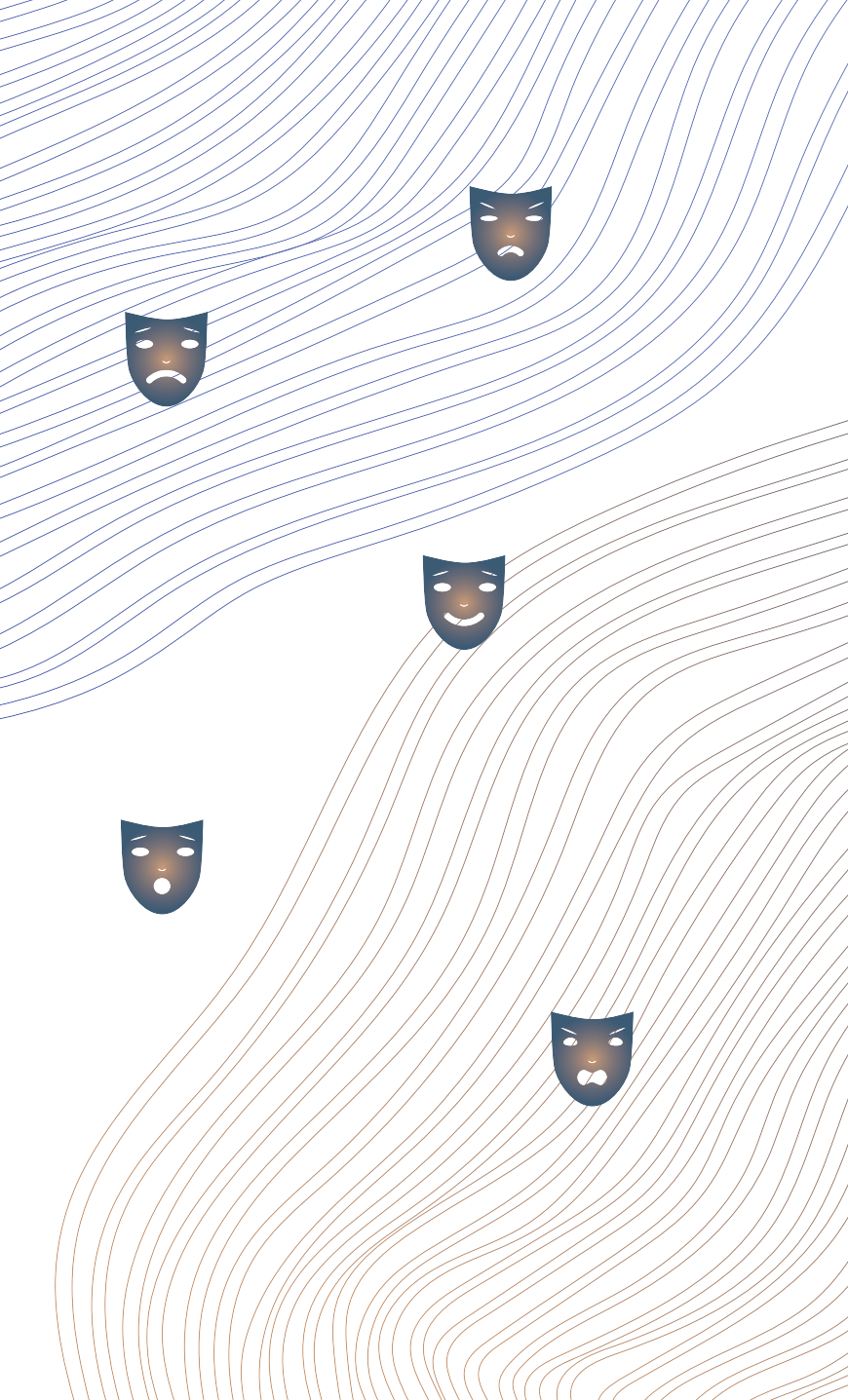

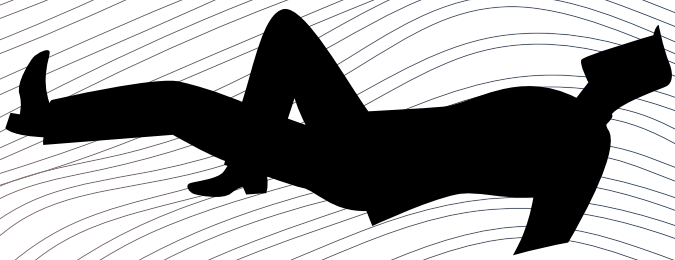
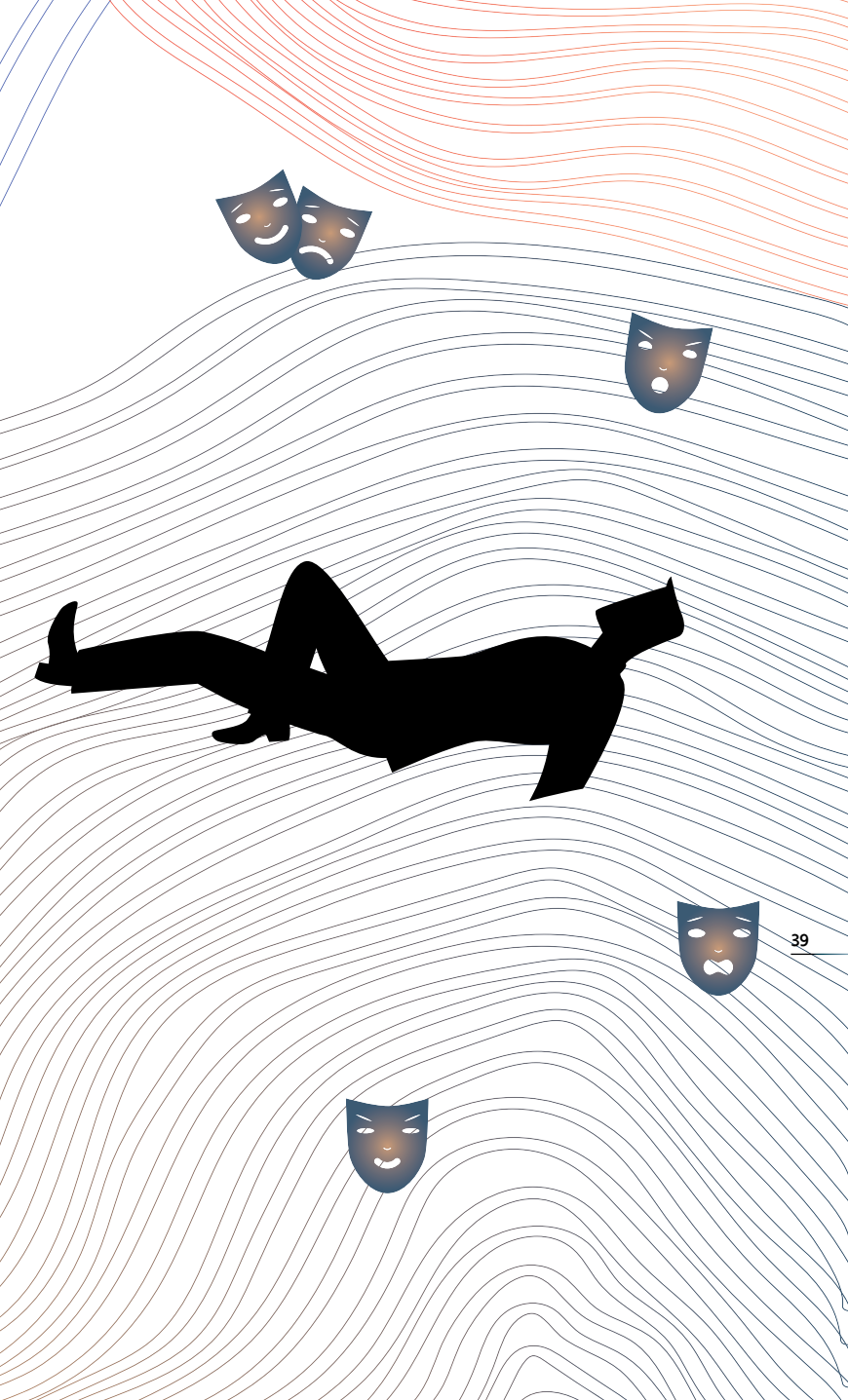
ลอยล่องในห้วงเวหา
นานนับนาน
ตื่นรู้

เจิดกระเจิงสู่อห้วงเวหา
นับดาวพันหมื่นแสนดวง
หมายมุ่งจุมพิตจันทรธา
จารึกบททกวีบนปุยเมฆขาว
แล้วขับขานเป็นบทเพลงผ่านสายลม
ปรุงแต่งเรื่องแล้วเรื่องเล่า
ซ้ำเลื่องดูก็จะเห็น
ความฟุ้งซ่าน เกิดขึ้น แล้วดับไป
เกิดขึ้น แล้วดับไป

นอกใจ ในนิ่ง

นอกใจ
ในนิ่ง
ปกติ

ท่ามกลางเสียงปิ่นเสียงระเบิด
และเสียงรถกู่ภัยเปิดสัญญาณดังลั่น
ผู้คนส่งเสียงบอกต่อ
ฉันทิ่งนึ่ง ๆ ภายในบ้าน
ดูความอยากรู้ อยากเห็น
ที่วิ่งสวนกันในจิตใจ
แล้วค่อย ๆ มอดดับลง
ความปกติเด่นชัดขึ้น

ทุกอย่างมีแล้วเสื่อมไป
เกิดขึ้นแล้วดับไป
เป็นธรรมดา

ความจริงที่เป็นจริง

นั่งเจียบ ๆ
อ่านหนังสือเล่มใหญ่
ดวงอาทิตย์จวนจะลับขอบฟ้า

“

ยืนต้นตระหง่านนานปี
วัยวันผ่านความเก่าแก่
ปรากฏเห็น
ก้านกิ่งเริ่มแห้งผุหล่น
แม้แต่ต้นค้อย ๆ ตาย
จากปลายสู่โคนต้น
รอวันหักโค่นล้มชบดินผุเปื่อย
ชีวิตก็เป็นเช่นนี้แหละ
เกิด แก่ เจ็บตายเป็นธรรมดา

”

ถนนชีวิต

กลางความคดเคี้ยวยาวไกล
มากหลุมบ่อ
ถนนชีวิต

เลาะลัดผ่านเนินผาป่าใหญ่
คอดเคี้ยวคดโค้งไปตามริมฝั่งน้ำ
บางแห่งลาดลุ่มลงหุบเหว
แล้วไต่ระดับลงสู่พื้นราบ
ทะลุหมู่บ้านสู่เมือง
เชื่อมโยงการสัญจรของผู้คน
ที่ใช้พาหนะหลากหลาย

ถนนหนทางเก่าใหม่
ก่อเกิดหลุมบ่อลึกตื้นตามเหตุปัจจัย
เฉกเช่นถนนชีวิต
ย่อมทิ้งอดีตให้เห็น

วางมันแล้วอยู่กับปัจจุบัน

เป้าหมาย

มีทาง
ไม่มีทาง
มีทาง

กว่าจะเป็นผล
ต้นไม้ต้องสลະกลีบดอกที่แสนสวยทิ้ง
ไม่นานนานตุ่มผลเล็ก ๆ ผลิออกมา
ประคบประหงมเลี้ยงดูจนถึงกาลเก็บเกี่ยว
ผลไม้ถูกพรากจากต้นเป็นอาหารของคนสัตว์

เฉกเช่นเดียวกัน

กว่าจะเดินทางถึงความหลุดพ้น

รู้หลง รู้ หลง อยู่เนิ่นนาน

เมื่ออินทรีย์แก่กล้า

ปล่อยรู้ให้รู้แต่ไม่เข้าไปในรู้

ซ้ำเลื่องดูแล้วผ่านไป

นี่คือทางที่กำลังเดินทาง

ความจริง

ภุผาสูงตระหง่าน
ซ่นเปราะบางในรูป
ธรรมชาติ

หาได้มีความแข็งแกร่งที่แท้จริงไม่
ในจุดอ่อนมีจุดแข็ง
เมื่อถึงที่ถึงเวลาเหตุปัจจัยพร้อม
จุดหนึ่งจุดใดย่อมปรากฏเห็น

ภุผาสูงใหญ่ถูกพายุพัดอย่างต่อเนื่อง
เกิดเป็นรอยร่องแลเห็นทุกภุผา
น้ำตกจากผาสูงกระโจนกระแทกหินชั้นล่าง
เกิดเป็นหลุมบ่อกรวดทราย

ธรรมชาติเป็นไปตามธรรมชาติ
มีแล้วเสื่อมไป

ความลับ

ฝั่งซากอยู่ใต้ดินล้านกว่าปี
ฟอสซิล
ประวัติศาสตร์โลก

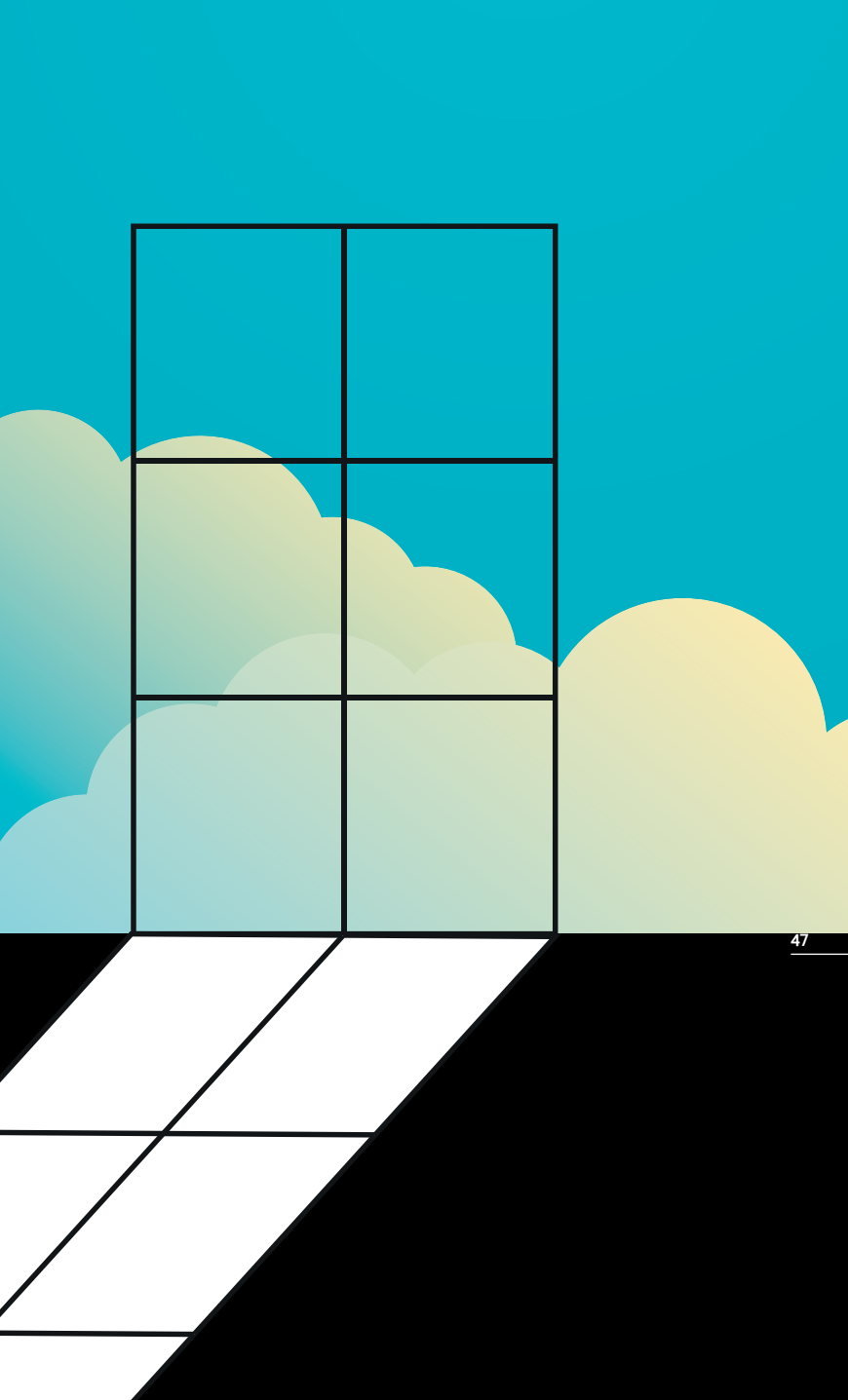
สรรพสิ่งหลากหลายฝั่งซากไว้ใต้แผ่นดิน
นานนับล้านกว่าปี
กลายเป็นหิน ชุดค้นศึกษาต่อ ๆ กันมา
บันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์โลก

นั่นเป็นฟอสซิลภายนอก
ฟอสซิลภายใน
ที่เก็บเรื่องราวต่าง ๆ มาฝังใจ
พอแผลงก็ผุดพรายมาให้คิดปรุงแต่ง
จนเกิดเป็นทุกข์ขึ้นมา

ทุกข์เพราะหลงคิด

ว่าง

บนเตียงพยาบาล
กายป่วยจิตไม่ป่วย
บทกวีเกิดขึ้น

“

เมฆลอยบนท้องฟ้า
จินตนาการได้หลากหลาย ถ้าหลง
รู้เท่าทัน ช้ำเลื่องเห็น
มาอยู่กับปัจจุบันขณะ
ความว่างปรากฏ

ความเจ็บป่วยไข้
เหมือนเมฆบนท้องฟ้า
ดูแต่ไม่เข้าไปเป็น
กายป่วยไม่ใช่เราป่วย
มาอยู่กับปัจจุบัน
ความว่างปรากฏ

”

ธรรมดาที่ธรรมดา

เรือนเก่าผู้พัง
ซ่อมได้เท่าที่ซ่อม
ปล่อยวาง

“

เรือนร่างผ่านหนาวร้อน
นานยาวเกือบแปดสิบปี
มีหรือจะไม่สึกกร่อน
เสื่อมไปแห่งสังขารชั้นนี้
เพราะธาตุชั้นนั้นเสื่อมตามกาล
เวทนาในเวทนาจึงเกิด
ธรรมในธรรมก็จะเห็น
หากเพียรพิจารณาเนืองนิจ

เรามีความแก่เป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความแก่ไปไม่ได้
เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้
เรามีความตายเป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้

”

ทางสู่ธรรมดา

ซ่อนเร้นเบื้องลึก
พุดพรายวุ่นวาย
ความอยาก

ความอยาก
ล่องลอยไปทั่วทุกตึกตอรอกซอกซอย
สิ่งสู่ผู้คนมิเว้นวัยมิเว้นวัน
กระวนกระวายใคร่ได้ใคร่มี
ปุดไปนอนอยู่ที่ดวงตา
ร้อนผ่าวอยู่ที่ดวงใจ

นั่งเสียบ
ดูวุ่นที่วุ่น
ดูอยากที่อยาก

รู้สึกตัวคือทางที่พึงเพียร

รู้สึกตัว

ปล่อยอารมณ์ตามอารมณ์
หลับมึนรู้ตื่น
คืนที่ยาวนาน

“

มุ่งมาดหมายกลั่นกรองบทกวีบนจันทร์ธา
แล้วลิขิตไว้ในปุยเมฆขาว
กระซิบแผ่วผ่านสายลมสู่เธอ
เล่าเรื่องรัตติกาลที่ผ่านพ้น
ซึ่งเราสองอยู่ห่างกัน
กอบเก็บความคิดถึงจากบึ้งใจ
ฝากไปให้เธอดูเป็นสักขีพยาน
ว่าฉันยังมั่นคงต่อเธอเสมอ

เสียดายคิดฝันเพียงแค่นี้

รู้สึกตัว

รู้ว่าส่งจิตออกนอกอีกแล้ว
ทุกครั้งรู้สึกสิ่งที่เกิดขึ้นก็จะดับไป

”

ตื่นรู้

มิดมิดอยู่รายรอบ
ยั้งเดินยั้งหลง
ตั้งสติ

“

ในอ้อมกอดแห่งรัตติกาล
เพลินอยู่กับเสียงสายลมกระซิบ
ปล่อยใจไปกับเพลงกล่อมของหรีดหญิงเรไร
ลืมหายลืมใจ
หลงไหลในสิ่งภายนอก
ยั้งเดินยั้งลึก
ยั้งตึกยั้งหนาว
ยั้งผลอยยั้งหลง

รู้สีกตัว กลืนดวงตาเข้าข้างใน
คิดอะไร รู้
ยั้งรู้ ยั้งนิ่ง
รู้ถี่ ๆ นิ่งถี่ ๆ
เบากาย เบาใจ

สิ่งที่ซ่อนอยู่ข้างในมากมาย
ล้วนแต่เกิดขึ้นแล้วดับไป
เกิดขึ้นแล้วดับไปตลอดเวลา

”

ตัณหา

อยากคิด ไม่อยากคิด
อยากไม่หยุด
เหนื่อย!

“

เมื่อความคิดกระโจนเข้ามาในจิตไม่ยังหยุด
เรื่องแล้วเรื่องเล่า
ถ้าโถมเหมือนคลื่นซัดฝั่ง
อยากหยุดมียอมหยุด
ยิ่งอยากหยุดคิดยิ่งคิดในเรื่องอยากหยุด
กลายเป็นคิดในคิด
วุ่นวายในจิตมีอาจสงบนิ่ง
เหนื่อย

นานนับนานกว่าจะรู้ว่าหลง
รู้ว่าหลงจิตที่เกิดก็ดับ
สงบเงียบชั่วคราว

”

SSSU ที่ทำ

ยอดกุสูง
ก้าวเดินช้า ๆ
ดอกบัวคอยเวลาบาน

หนังสือเล่มใหญ่ อ่านทีละหน้า ๆ
นาที่ต่อหน้าที่ ในปัจจุบัน

เมื่อกายเคลื่อนไหว รู้ว่ากายเคลื่อนไหว
แล้วปล่อยไป
เจ็บปวดตรงไหนรู้ว่าเจ็บปวดตรงไหน
แล้วปล่อยไป
จิตคิด รู้ว่าจิตคิด แล้วปล่อยไป
เห็นการเกิดดับ รู้แต่ไม่เข้าไปแทรกแซง
เพียงแค่ชำเลืองดู
ทุกอย่างเกิดขึ้นแล้วดับไป
เป็นธรรมดา

เรื่องที่เล่า

ผู้เล่า
เขียนเล่าเรื่องที่เห็น
ลมตกทุ่งพัดผ่านเบา ๆ

ไม่หนึ่งยี่ต้นโตโตเดียวบนยอดภูผา
พายุเพิ่งพัดผ่านพื้นมिनาน
ร้อนแดดค่อย ๆ แผลเผา
เงาร่มเมฆขาวลอยมาบัง ชั่วคราว

ผู้เล่าเล่าว่า
ปรากฏการณ์อย่างนี้มีบ่อยครั้งในชีวิต
ตั้งใจเรียนรู้
ทุกอย่างมีแล้วเสื่อมไป
เกิดขึ้นแล้วดับไป
มันเป็นเช่นนั้นเอง

อวิชชา

นกออิสระ
บินอยู่บนนพากฟ้า
ตะวันลับเหลี่ยมเขา

“

ผู้เฒ่าเล่าว่า
ช่วงชีวิตที่ผ่านมา
โลดแล่นไปต่างถิ่นที่
จากแหล่งหนึ่งไปสู่อีกแหล่งหนึ่ง
วันต่อวัน เดือนต่อเดือน
นานนับสิบปี

โรงแรมเหมือนบ้าน
บ้านเหมือนที่พักชั่วคราวครั้ง
กลับบ้านชั่วคราวคืนตื่นเดินทางต่อ
จากจังหวัดหนึ่งสู่อีกจังหวัดหนึ่ง
บนเครื่องบินเป็นที่พักผ่อนระหว่างทาง

หลงเพลินไปกับงาน
ลืมกายลืมใจที่เหนื่อยล้า
ทุกข์โดยไม่รู้ตัวทุกข์
อวิชชา

”

อนัตตา

คลื่นลมสงบ
ต้นไม้ยืนนิ่ง
ชานาจุงวิวกลับบ้าน

“

ผู้เฒ่าเล่าว่า
บางครั้งความคิด
มันมาเหมือนระลอกคลื่นยามพายุจัด
โหมกระหน่ำลูกแล้วลูกเล่า
ผู้เฒ่าบอกว่า อย่าอยากให้หยุด
ปล่อยให้มันปรุงแต่ง
เพียงแต่แอบชำเลืองดูการเกิดดับ ๆ
นานเพียงใดก็ช่างมัน
มันอ่อนล้าจะหยุดไปเอง

ธรรมชาติกำลังสอนอนัตตา

”

โลภธรรม ๘

ยึดตันตระหง่าน
โดดเดี่ยวกลางหุบผา
ศิลปะการปฏิบัติธรรม

“

กลางโลกที่สับสนวุ่นวาย
โลภธรรม ๘ คอยจู่โจมมิยั้งหยุด
หากเพียงพละ้าเผละใจให้ถูกครอบงำ
หลงเพลินคลุกเคล้าลาภยศสรรเสริญสุข
จักทุกข์เมื่อความเสื่อมเข้าครอบครอง

ผู้เฒ่ากล่าวว่า
จงปล่อยยให้ทุกอย่างผ่านมาแล้วผ่านไป
อย่าเข้าไปครอบครองเป็นเจ้าของ
แท้จริงแล้วมันไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา
ว่างเปล่าจากความเป็นเรา ของของเรา

สรรพสิ่งทั้งหลายมิได้ก็เสื่อมได้

”

มุมมอง

ความรู้สึกเชื่อหรือเหงา
มิตรในคราบศัตรู
น้ำผึ้งในรังผึ้ง

“

ความรู้สึกเชื่อหรือเหงา
กำแพงขวางกั้นการเดินทาง
ถ้าไม่รู้
แท้จริงแล้วความรู้สึกเชื่อหรือเหงา
คือทางที่นำสู่ทางธรรม
ถ้ารู้

รู้สึกเชื่อหรือเหงาคราใด
ช้าเสื่องดู
ความรู้สึกที่เกิดขึ้นก็จะดับไป
ปล่อยให้ดับไปไม่วิพากษ์วิจารณ์
ความปกติของจิตจะเกิดขึ้น
นิพพานขิมลอง

”

ธรรมสังฆะ

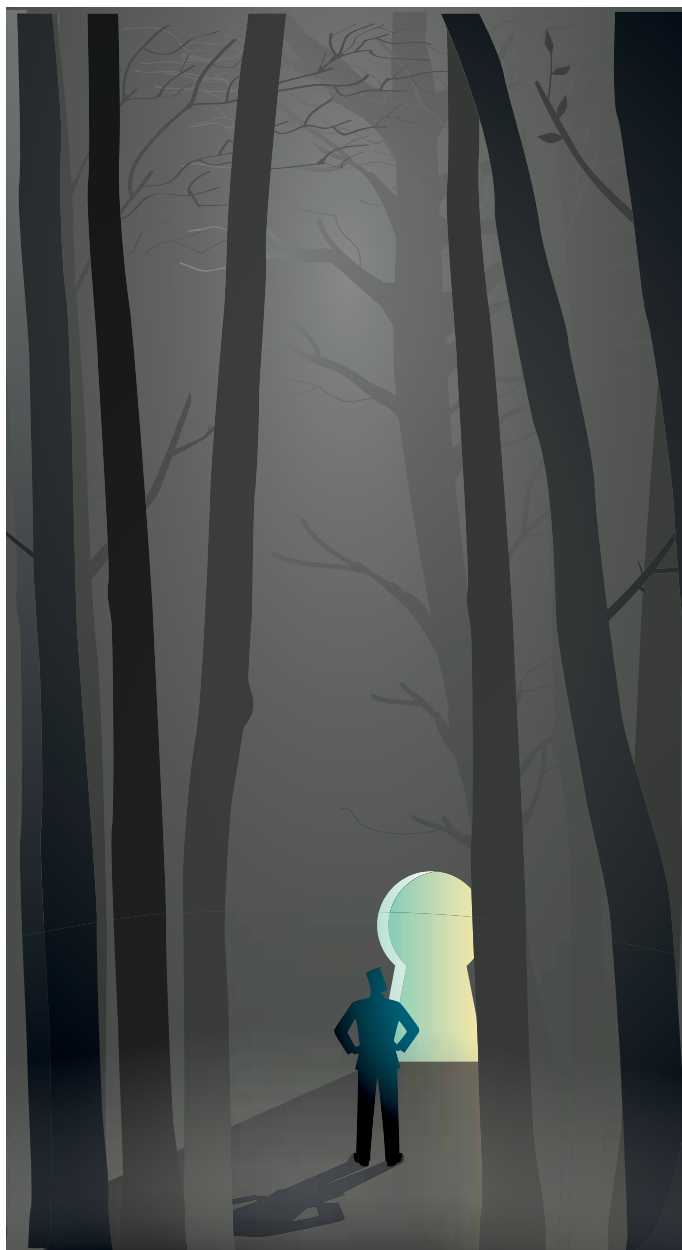
ความตาย
ธรรมชาติสอนธรรม
บัวบานรับแสงอรุณ

ฝนหยาดสุดท้ายมิทันเอ่ยคำอำลาหยดหญ้า
ลมร้อนก็โหมกระหน่ำเข้ามาอย่างรวดเร็ว
ติดต่อกันนานหลายเดือน
น้ำในบึงใหญ่แห้งขอด
ผืนดินแตกกระแหง
ต้นไม้เริ่มสลัดใบทิ้ง
มีนาก้านกิ่งอดโรยยืนต้นตาย

เมื่อเหตุปัจจัยพร้อม
ความตายก็เข้าครอบครองทุกสรรพสิ่ง
ถึงที่ถึงเวลาจะต้องตาย
ไม่เว้นแม้แต่ว่าเราเอง
นี่คือธรรมสังฆะ

สัจจะธรรม

ยิ่งหนียิ่งใกล้
สุดท้ายชีวิต
ตาย

ความตาย

เพียงเอ่ยนามเจ้าอย่างแผ่วเบา
ผู้คนหลากหลายสดับฟังยังหนาวสั่นสะท้าน
หวาดกลัว

มียากอยู่ใกล้ มิให้เข้าถึง แต่หนีไม่พ้น
เพราะความตายแทรกซึมซ่อนอยู่ทุกอณูของร่างกาย

ความตายเผยโฉมให้เห็นทีละนิด

ทุกครั้งที่เจ็บ ปวยไข้

หนักเบาแล้วแต่เหตุปัจจัย

จวบจนถึงที่ถึงเวลา สังขารแตกดับ

ตาย

ความไม่ประมาท

ความตาย
มิตรหรือศัตรู
แล้วแต่มุมมอง

หากรู้เห็นคุณค่า
จักรู้ว่าความตายคือมิตรแท้
พากเพียรรำลึกถึงบ่อย ๆ วันละร้อยครั้งพันครั้ง
ความตายก็จะคอยเป็นเกราะกั้นกันภัย
กิเลสหลากหลายจะถอยห่าง
ทุกซึ่ใจจะเบาบาง
มรณัสสติคือทางนำสู่ความไม่ประมาท

เรามีความตายเป็นธรรมดา จะข้ามพ้นความตายไปไม่ได้

แม้จะเหนื่อยล้ากับการเดินทาง

“

ที่พบพานผ่านพ้นทั้งขวากหนามและผาฏ
ก็ยังได้สูดดมกลิ่นหอมของมวลดอกไม้
ที่โชยผ่านมาเป็นครั้งคราว
จึงเป็นพลังในการก้าวเดินต่อไป
เพียงเพื่อสู่เป้าหมายข้างหน้า
แม้ว่าจะไกลแสนไกลก็ไผ่ถึง
ด้วยปัจจุบันขณะเห็นคุณค่ากับผลที่ได้รับ
จากการเดินทาง ทางจิตวิญญาณ
ทุกข์มีแต่เบาบางลงมาก

”

รอยคำ

รอยธรรม

แม้เวลาจะผ่านไปเนิ่นนานเท่าไรก็ตาม อาจารย์ชาติรี สำราญ ที่พวกเรามักจะเรียกขานกันในนาม “ครูชาติรี” ครูชาติรีก็ยังคงเป็นครูชาติรีที่เปี่ยมด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู อยู่ตลอดเวลา และ มีพลังที่จะทำหน้าที่ครูอยู่ทุกขณะจิต แม้บางโอกาสจะอยู่ในลักษณะเป็นผู้ป่วยบนเตียง แต่สมองและจิตของครูชาติรีไม่เคยอมหุดยุติงานเขียนหนังสือ “รอยคำ” นี้เป็นสิ่งที่ยืนยัน ข้อเท็จจริงที่กล่าวมาข้างต้นได้เป็นอย่างดี

“รอยคำ” เป็นหนังสือที่ “ครูชาตรี” เขียนขึ้นในช่วง พ.ย. ๒๕๕๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๘ ในช่วงเวลาที่ครูชาตรีมีความลำบากทางร่างกาย แต่จิตและความคิดของครูชาตรีก็ยังสามารถร้อยเรียงอักษรไทยออกเป็นเรื่องราวตามแบบแผนของครูชาตรีที่ทำมาตลอดซึ่งนุ่มนวล ละมุนละไม อ่อนโยน และ แฝงไปด้วยความหมาย ดังบท ๑ ของการเริ่มต้น

“ระดมค่านำเคียงเรียงทิพย์ถ้อย
เหมือนสายสร้อยสวยงามแห่งความฝัน
กระซิบแผ่วแผ่วเพียงเสียงจ่านรรจ์
เอื้อนรำพันบอกผู้อยู่ใกล้ไกล”

เมื่อคิดตามข้อเขียนต่อไปทุกบทล้วนแฝงด้วย “ธรรมะแห่งชีวิต” เปรียบด้วยคำสอนแห่งธรรมชาติที่ทุกชีวิตจะต้องประสบกันทุกคนดัง เช่น บท ๑๒

“เมื่อวัยวันล่วงไปไม่ยังหยุด
ยิ่งเพิ่มจุดเสื่อมถอยร่อยหย่อน
ดูรูปกายผิวหนังทั่วทั้งตน
หนีไม่พ้นเข้าสู่ผู้สูงวัย”

และบท ๑๕

“อันรูปกายนั้นหนาสักว่าธาตุ
ไม่สามารถครอบงำทำเจ้าของ
เกิดขึ้นแล้ว แตกสลายเป็นกำยกอง
ใครยึดครองต้องทุกข์ ทุกทีไป”

งานเขียน “รอยคำ” ของครูชาตรี รวมทั้งหมด
๕๖ บท ล้วนเป็นบทสอน บทเรียนที่กลั่นเอาความจริง
ของธรรมชาติและธรรมะสู่ผู้ตั้งผู้หัดและผู้ตื่น จึงเป็น
“รอยคำ:รอยธรรม” อย่างแท้จริง

จักรพรรดิ วัฒนา
พฤศจิกายน ๒๕๖๓

คำนิยม

หนังสือรอยคำ โดย ครูชาตรี สํารานู (ครูรางวัลคุณากร ปี ๒๕๕๘) เขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาในช่วงชีวิตที่ต้องดูแลรักษาสุขภาพตนเองเป็นอย่างมาก แต่สิ่งที่ครูชาตรีถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษรที่มีจิตวิญญาณเล่มนี้แสดงให้เห็นว่าความรู้ของครูไม่เคยป่วยไปตามสังขารในวัย ๗๘ ปี เลย เพราะครูชาตรีไม่ใช่ครูสอนวิชาภาษาไทยแต่เป็นครูที่สอนวิชาชีวิตให้แก่เด็กๆ ทุกคน คำสอนของครูชาตรีจึงเป็นความรู้ที่สอนคนได้ทุกช่วงชีวิต หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของ “วิชาชีวิต”

หนังสือเล่มนี้มีความเป็นเอกลักษณ์ของการถ่ายทอดที่ผ่านบทกลอน ๕๖ บท ที่ร้อยเรียงเป็นลำดับความคิด สอดแทรกวิชาชีวิตของคนที่สามารถเตือนใจผู้อ่านพร้อมๆ ไปด้วยกับการสัมผัสสุนทรียศาสตร์ความงามทางภาษา จึงเป็นความงดงามของหนังสือ “รอยคำ” เล่มนี้

ผมขอขอบคุณครูชาติรี สำราญ ที่ถ่ายทอด
ความรู้ ความคิด และความสุข ให้แก่ลูกศิษย์
ทุกคนทั่วทั้งประเทศผ่านหนังสือเล่มนี้ ซึ่งถือว่า
ท่านได้ฝากสมบัติอันมีคุณค่าอย่างยิ่งมาตลอด
ชีวิตของท่าน กองทุนเพื่อความเสมอภาคทาง
การศึกษา (กสศ.) คงจะนำไปสร้างประโยชน์ต่อ
การศึกษาในวงกว้างต่อไป

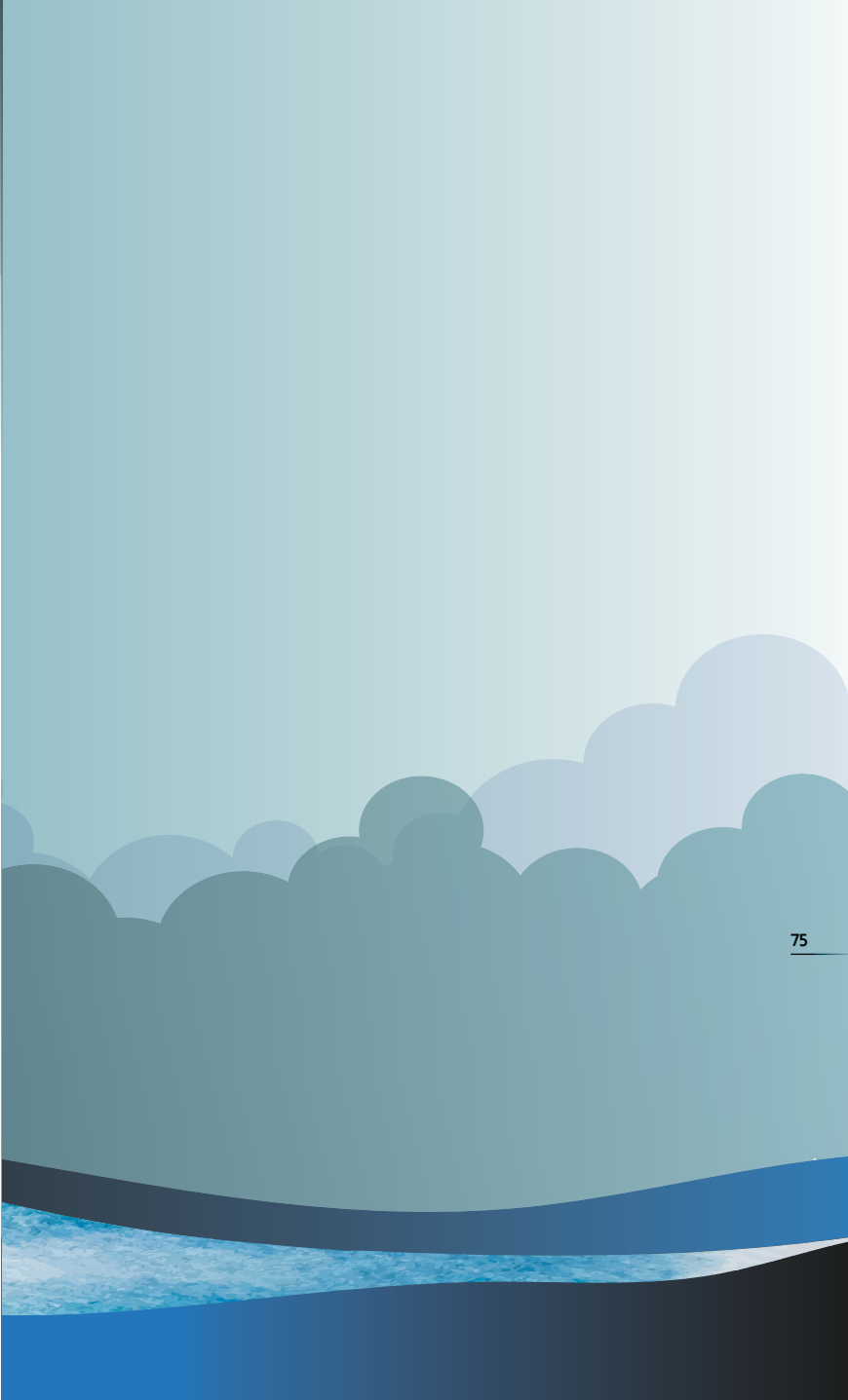
นายกฤษณพงศ์ กีรติกร
ประธานคณะกรรมการ มูลนิธิรางวัล
สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี และ ที่ปรึกษา
กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา(กสศ.)

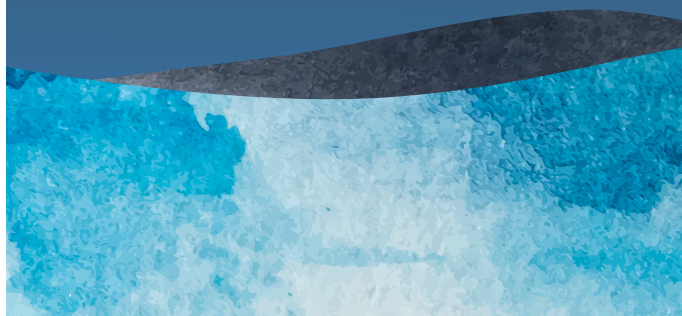
คำนิยม

ได้รู้จักท่านอาจารย์ชาติรีมากกว่า ๒ ทศวรรษ
เริ่มตั้งแต่ได้ฟังอาจารย์บรรยายพิเศษ ในคราว
จัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษา จากนั้นได้ติดตามงาน
เขียนของอาจารย์มาอย่างต่อเนื่อง ได้เรียนรู้จาก
อาจารย์ในหลายมิติ หนังสือร้อยคำนี้ ฉีกแนวทางการ
เสนอผ่านคำกลอน อ่านทุกคำ ด้วยความซาบซึ้ง และ
ประทับใจที่อาจารย์ได้เสนอความคิด ร้อยเรียงให้เราหัน
กลับไปมองตัวเองจากข้างใน จากจุดเริ่มต้นออกมาใน
ความเป็นปัจจุบัน และมองไกลไปถึงอนาคต แต่ละ
บทกลอนมีความสมบูรณ์ในตัวเองและเชื่อมต่อกันอย่างมี
ลีลา

ต้องขอชื่นชมอย่างมากมาย และคารวะจิตใจ
ที่เข้มแข็งมุ่งมั่นของท่านอาจารย์

ดร.เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า

รอยคำ

ชาติรี สำราญ

คำนำ

ช่วง พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นช่วง
ที่ผมเจ็บป่วยหลายโรค ต้องนอนรักษาตัวที่บ้าน
และบางครั้งต้องเข้ารักษาที่โรงพยาบาล บนเตียง
ผู้ป่วย ผมพยายาม กำหนดคิดเรื่องที่ต้องการคิด
เพื่อไม่ให้จิตพะวงต่อความเจ็บปวดของธาตุขันธ์
รอยคำ จึงเป็นผลงานหนึ่งที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น

ขอฝาก รอยคำ ไว้กับท่านด้วยครับ

๑.

ระดมค่านำเคียงเรียงทิพย์ถ้อย
เหมือนสายสร้อยสวยงามแห่งความฝัน
กระซิบแผ่วแผ่วเพียงเสียงจ่านรรจ์
เอื้อนรำพันบอกผู้อยู่ใกล้ไกล

๒.

ว่าตรงนี้ที่รักแหล่งพักผ่อน
ยามเหนื่อยอ่อนสู่ที่บนอนหลับไหล
ไพเราะเพลงพินพร้อมแห่งล่อมใจ
สงบในนิทราสี้นาวรณ์

๓.

มาดื่มเรื่องอดีตกาลที่ผ่านผัน
ปัจจุบันแนบหลับซบกับหมอน
เวลานี้คือเวลามาหลับนอน
เลิกอาหารทุกอย่างปล่อยวางลง

๔.

จงหยุดการดิ้นรนจนจิตยุ่ง
หยุดการปรุงแต่งคิดจนจิตหลง
เลิกเกิดหนอความอยากพรากปลดปลง
ปล่อยใจคงเป็นใจใสเหมือนเดิม

๕.

มาฟังเพลงนางฟ้ายอดหญ้ากล่อม
ลำไผ่พร้อมดีดสีเพลงปีเสริม
ใจที่ว้ายคล้ายขุ่นไร่รุ่นเดิม
จะค่อยเริ่มจางลงจางลงไป

๖.

แล้วเปลือกตาปิดลงคงเริ่มหลับ
จิตจะดับกับนิทราฟ้าสดใส
เมื่อทุกอย่างว่างเปล่าก็เบาใจ
หลับลงได้แล้วหนา ข้าคนจน

๗.

นอนฝันถึงวัยเยาว์เรายังเด็ก
ตัวเล็กเล็กหาปLAYAMหน้าฝน
กับเพื่อนเพื่อนพี่ที่มีหลายคน
จับปลาดิ้นเต็มข้องต้องกลับเรือน

๘.

พอนั่งสูบยาจนได้ฤกษ์บ้าน
ที่นอกชานแม่ก่อไฟย่างไก่เถื่อน
พี่สาวตำเครื่องแกงแรงสะเทือน
ที่บ้านเหมือนเตรียมการจัดงานบุญ

๓.

ครอบครัวมี พ่อปู่ย่า ตายายแม่
รวมทั้งเด็กคนแก่แต่อบอุ่น
มากข้าวปลาผักพร้อมหลอมเป็นทุน
ได้รักหนุนนำใจไม่ทุกข์ตรม

๑๐.

ชีวิตในวัยเยาว์เรายังเด็ก
ความเป็นเด็กผู้ใหญ่ใช้ธรรมห่ม
หอบความรักายายมาอบรม
พ่อฝึกบ่มการต่อสู้ลูกผู้ชาย

๑๑.

ได้เวลาพลิกฟื้นคืนจากฝัน
อนิจจาสุขนั้นพลันห่างหาย
เมื่อวัยวันฝันเวียนเปลี่ยนใจกาย
ชีวิตในบั้นปลายตายทุกคน

๑๒.

เมื่อวัยวันล่วงไปไม่ยังหยุด
ยิ่งเพิ่มจุดเสื่อมถอยร่อยหย่อน
ดูรูปกายผิวน้ำทั่วทั้งตน
หนีไม่พ้นเข้าสู่ผู้สูงวัย

๑๓.

วัยยิ่งสูงจิตยิ่งนิ่งแน่วแน่
เป็นคนแก้จิตต้องผูกดวงใส
เป็นผู้ตื่นผู้รู้อยู่เรื่อยไป
ตื่นอยู่ในไตรสิกขาสมาค้ำควร

๑๔.

น้อมรำลึกตวีกรรมโน้มนำจิต
เฝ้าครุ่นคิดไตรลักษณ์เป็นหลักถ่วง
เหล่ารูปธรรมนามธรรมธรรมทั้งมวล
มันแล้วล้วนอนัตตาอย่าจับจอง

๑๕.

อันรูปกายนั้นหนาส์กว่าธาตุ
ไม่สามารถครอบงำทำเจ้าของ
เกิดขึ้นแล้ว แตกสลายเป็นกำยกอง
ใครยึดครองต้องทุกข์ ทุกที่ไป

๑๖.

ชีวิตเราก็เป็นแค่เช่นนี้
จะหาสุขใดมีได้ที่ไหน
เมื่อยังโลกโกรรหลงไม่ปลงใจ
ปล่อยวางให้ทุกอย่างว่างอึดตา

๑๗.

ชีวิตเรานี้เป็นเช่นความฝัน
สิ่งมุ่งมั่นหมายมาตร์ปรารถนา
ได้มาแล้ววูบดับไปกับตา
เป็นเพียงภาพมายามาหลอกใจ

๑๘.

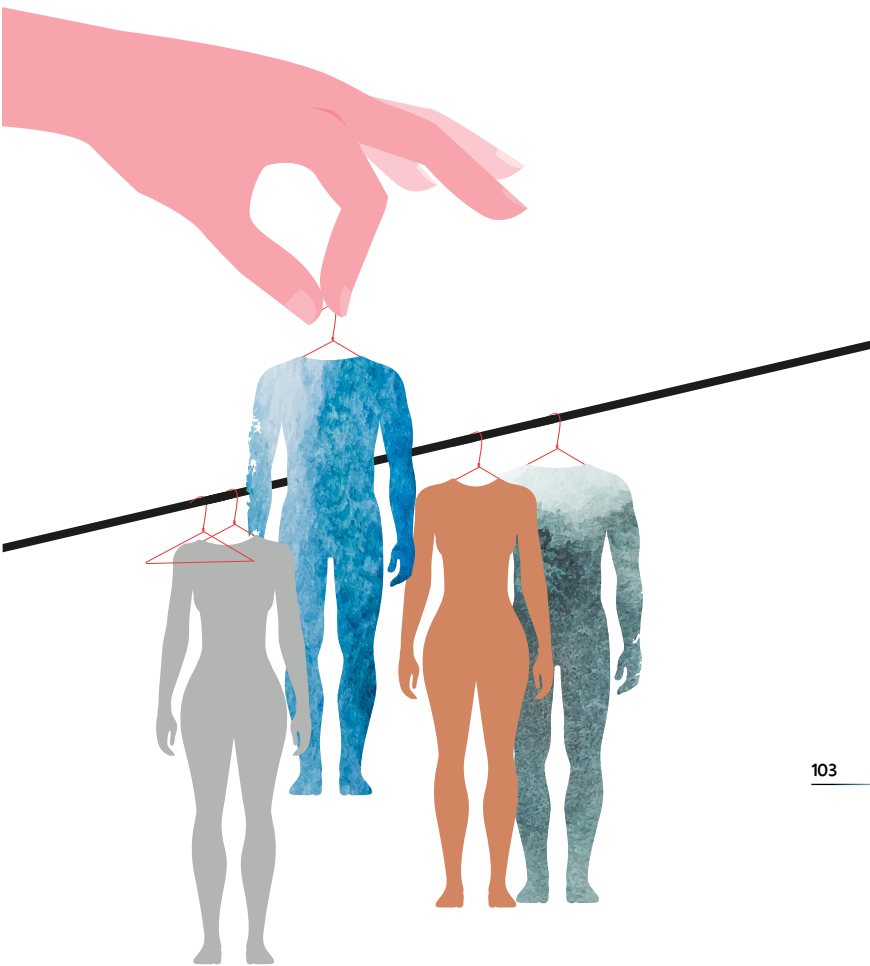
หลอกให้ใจใฝ่พะวงหลงไหลถึง
หลอกให้ซึ่งใฝ่คว้ามุ่งหาใหม่
ทุกข์กับมันใจเหนื่อยเหนื่อยเรื่อยไป
ถ้าหากไม่รู้เท่าทันมันหลงเพลिन

๑๓.

เพลินครั้งใดใจสนุกทุกซ์ทุกครั้ง
หากระวังใจไม่เผลอไม่เก้อเขิน
“อยาก” เกิดขึ้นดูเป็นเห็นแล้วเมิน
“อยาก” จะเดินออกไปใจรู้ทัน

๒๐.

ชีวิตนี้มีอะไรไหนอีกเล่า
เพียงรู้เท่าทันคิดจิตจะมัน
เมื่อจิตมันจิตจะพบสงบปลัน
สมาธิจัดสรรดวงปัญญา

๒๑.

เราเป็นนักเดินทางผู้ว่างเปล่า
ที่ยังเยาว์ยังฝึกยังศึกษา
ฝึกฝนเรื่องจิตตภาวนา
ด้วยศรัทธาพุทธธรรมนำจิตใจ

๒๒.

ฝึกฝนดูรูปนามตามรูปนาม
ดูไปตามความจริงสิ่งใหม่ใหม่
จนเห็นรูปเปลี่ยนแปลงแยกออกไป
มีรูปในรูปนอกเหมือนหลอกกัน

๒๓.

มีผู้รู้ผู้ดูคอยรู้เห็น
เวลาเป็นทุกข์สุขที่ทุกข์ชั้นนี้
กายมันทุกข์ใจไม่ทุกข์ไปกับมัน
เพราะรู้ทันมายาที่มาลวง

๒๔.

มายาหรือคือมารระรานจิต
ที่หลงคิดหลงรักปักใจหวัง
ว่าเป็นเราของเรา เราทั้งปวง
มารมันหวังใจถลำให้ต่ำลง

๒๕.

เราเป็นนักเดินทางผู้ว่างเปล่า
ที่ยังเฝ้าฝีกู้ดูอย่าหลง
มีบ่อยครั้งยังเพลนเดินเข้าดง
เพลนนี้จระวังทุกครั้งเพลน

๒๖.

มรณนุสติผลิบานแล้ว
ตั้งดวงแก้วแววไสไซ่ผิวผืน
เพียรรำลึกบ่อยครั้งไซ่บังเอิญ
จิตเผชิญความตายก่อนตายจริง

๒๗.

เห็นแล้วว่าโลกนี้มีสมมติ
มันคอยจุดหัวใจไม่ให้นิ่ง
เพราะดวงใจไร้หลักจะพักพิง
จึงถูกสิ่งที่กระทบตะปบใจ

๒๘.

การรู้เห็นเห็นซึ่งถึงสมมติ
จิตจะหลุดจากหลงมั่นคงใหม่
รู้ว่าทุกสิ่งของไซ้ของใคร
จะเอาไปตอนตายไม่ได้เลย

๒๙.

ทุกอย่างเป็นสมบัติโลกทั้งใค้กสุข
อย่าไปทุกข์กับมันใจมันเฉย
ได้สุดดมกลิ่นธรรมลมร่าเพย
จิตจะเผยยิ้มเย็น เมื่อเห็นธรรม

๓๐.

เข้าใจชีวิตคือชีวิต
ที่หลงติดชาติภพขบขี้
เกิดดับเกิดดับไปกับกรรม
ใจไม่จำ ไม่น่ายไม่คลายจาง

๓๑.

ส่วนลึกของจิตนิพพิทาไม่ปรากฏ
จึงไม่หมดจิตอยากมากปรุงสร้าง
เพราะจิตไม่เข้าสู่สู่ทิศทาง
ที่จะล้างกิเลสให้ใจโปร่งเบา

๓๒.

ต้องหมั่นเพียรหมั่นฝึกหมั่นศึกษา
ภาวนาเนื่องนิตยจิตไม่เขลา
จิตจะตื่นมั่นคงไม่หลงเงา
ไม่มัวเมากับกิเลสเหตุทุกข์ทน

๓๓.

ชีวิตนี้เป็นเหมือนเส้นด้าย
ขาดง่ายเปื่อยง่ายหลายเหตุผล
เกิดแก่เจ็บตายว่ยเวียนวน
เสวยผลวิบากจากที่ทำ

๓๘.

เปรียบจิตเหมือนนกหลุดกรงหลังเที่ยวป่า
แสวงหาโรงเรือนถิ่นถื่นถ้ำ
โบยบินไปบินไปไม่จดจำ
เข้าย่านค้ำยั้งคงหลงคิดไป

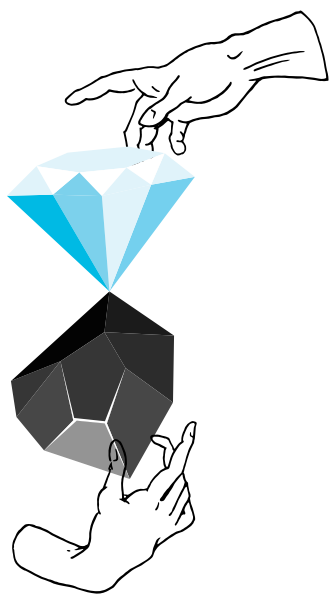

๓๕.

ความคิดไม่ทำให้ใครใครทุกข์
ไม่สร้างสุขให้ใครคนไหนไหน
ที่ทุกข์สุขเพราะไปมัวเต็มหัวใจ
ว่าสิ่งนั้นนั่นใช่ “ของฉันเอง”

๓๖.

เมื่อมีเราเป็นเจ้าของก็ต้องทุกข์
ความยึดมั่นจะรูกบुकข์มเหง
จิตจะเครียดสับสนอลเวง
ต้องครวญเพลงทุกข์ท้อทรมาน

๓๗.

ในโลกนี้ของโตโตให้รับรู้
เราเป็นผู้ดูเพียงเดินเคียงผ่าน
มันอยู่กับใครใครได้ไม่นาน
พวกสมบัติพิสดานคือมารยา

๓๘.

อย่าไปยึดถือที่นั่นมันของเรา
ไม่ใช่เขาเราใครของไร้ค่า
สมบัติโลกผลัดกันใช้ได้เวลา
ก็จากไปทันตาอย่าหวังเลย

๓๙.

หากเข้าถึงว่าตายได้ก่อนตาย
สิ่งทั้งหลายที่ดูรู้เฉยเฉย
ไม่อยากได้อะไรหวังเหมือนดังเคย
เพราะจิตเผย “สิ่งนั้นมันลวงตา”

๔๐.

ทุกสิ่งทีมองเห็นเป็นคนสัตว์
สารพัดสิ่งของทีมองหา
หากใช้จิตพินิจพิจารณา
จะเห็นว่าสิ่งเหล่านี้มีไม่จริง

๔๑.

ชีวิตเราเดินสู่จุดสุดท้าย
เป็นบ้านปลายการเกิดดับทุกสรรพสิ่ง
จงปล่อยวางรักโลภหวังการซังซิง
รู้จิตนิ่งสงบจบเพลงลา

๘๒.

ก่อนบทเพลงสุดท้ายจะหายลับ
ได้สดับกั๋งสดาลหวานนักร้อง
แล้วทุกอย่างเจียบสนิทปิดเปลือกตา
“อนิจจา”ปรากฏอย่างงดงาม

๔๓.

มัวปล่อยจิตหลงไหลในสมมติ
ถูกมันจุดมันครองแล้วมองข้าม
มายาแห่งสิ่งนั้นมันลุกลาม
ตั้งจิตตามความคิดเดินผิดทาง

๔๔.

ถ้าหากเห็นสมมติที่ดูดี
สติตั้งตามรู้ดูห่างห่าง
พอเห็นแล้วค่อยละปล่อยละวาง
จิตกระจ่างโปร่งใสไม่ทุกข์ตรม

๔๕.

จิตที่ว่างโปร่งเบาไม่เหงาเจ็บ
แต่คมเฉียบเป็นกลางอย่างเหมาะสม
เกิดสมาธิอุเบกขาในอารมณ์
จิตจะป่มเพาะกล้าปัญญาคุณ

๔๖.

ค่อยค่อยฝึกค่อยทำค่อยชำระ
จิตก็จะคงมั่นปัญญาหนุน
ฝึกสติรู้เห็นเป็นต้นทุน
คือนานาญนำไปนิพพาน

๘๗.

จิตเราเป็นเช่นนกผกโผผิน
ฝึกฝนบินสู่ฟ้าอย่างกล้าหาญ
มุ่งมาตร้หมายหมดทุกข์ทรมาน
เพื่อพ้นผ่านการเกิดก่อต่อไป

๔๘.

เปรียบเราเหมือนสัตว์กล้าผู้ล่าเหยื่อ
ยามห่มแน่นล่าเนื้อจนเหงื่อไหล
พอแก่เด๋าเขี้ยวบินสิ้นแรงใจ
ต้องปล่อยให้เขาล่าหาเหยื่อกัน

๘๓.

ชีวิตเราแก่เฒ่าเข้าวันนี้
ผ่านโลกที่หมุนไวไกลเกินฝัน
สรรพสิ่งรีบเร่งวันต่อวัน
เหมือนจะกลับชีวิตปิดบัญชี

๕๐.

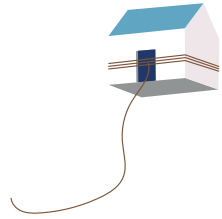
เป็นคนแก่แลโลกสุขใตงทุกข์
เคยสนุกจิตคลายเริ่มหน่ายหนี
เห็นความจริงสิ่งนั้นมันไม่มี
ทุกวันนี้เรียนรู้อยู่กับมาร

๕๑.

กว่าจะผ่านกรรฐ์ของผู้เฒ่า
มาบอกเล่าลำนําคำขบขัน
ผู้อดอยากยากแค้นนานแสนนาน
พากเพียรอ่านรู้ตนจนรู้ใจ

๕๒.

สายน้ำน้อยลอยร่างอยู่ข้างบ้าน
นับเนินน่านธารน้อยค่อยค่อยไหล
ปลาเล็กเล็กว่ายแหวกแยกย้ายไป
ซอนซุกไซ้หากินตามถิ่นธาร

๕๓.

กางเขนดงหลงป่ามาเกาะรั้ว
เพียงหนึ่งตัวบรรเลงเพลงขับขาน
เสียงเจ็ยแจ้วเสนาะหูอยู่ตั้งนาน
เหมือนล่อพรานวางกับจับใส่กรง

๕๘.

ทุกสรรพสิ่งแล้วล้วนชวนให้คิด
สะกิดจิตฝึใจอย่าไหลหลง
พินิจรู้สิ่งนั้นไม่มั่นคง
ได้มาแล้วปลดปล่อยไม่หลงทาง

๔๔.

ไม่ปล่อยใจไหลเลื่อนเหมือนลอยล่อง
ไม่เพ่งจ้องเพียงรู้ดูห่างห่าง
ทุกสิ่งผ่านปล่อยปละ ลดละวาง
แล้วทุกอย่างจะดับไปกับตา

๕๖.

ฝากเพียงถ้อยรอยคำค่อยรำลึก
ทุกหยดหมึกที่เขียนเพียรสรรหา
คำน้อยน้อยรอยจิตคิดขึ้นมา
จะมีค่าถ้าเก็บไว้ใกล้ใกล้เธอ

ประวัติผู้เขียน

ชาตรี สำราญ

วันเกิด ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๖

ปีที่ทำการสอน พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๔๔

จบการศึกษาระดับปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (วรรณคดีไทย) จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เคยเป็นครูเชี่ยวชาญสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและช่วยราชการ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในพื้นที่จังหวัดยะลา ๙ แห่ง เป็นระยะเวลา ๓๙ ปี

การสอนในอดีต

โรงเรียนบ้านลิมุต	จังหวัดยะลา	ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๐๖
โรงเรียนบ้านโกลง	จังหวัดยะลา	ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๐๙
โรงเรียนบ้านบาโงยบาแด	จังหวัดยะลา	ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ - ๒๕๑๒
โรงเรียนบ้านกรงปินัง	จังหวัดยะลา	ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ - ๒๕๒๔
โรงเรียนบ้านหน้าค้ำ (วัดคูหาติมุข)	จังหวัดยะลา	ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๒๔
ช่วยราชการศูนย์อำนวยการ บริหาร	จังหวัดชายแดนภาคใต้	ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๓๐
โรงเรียนบ้านบาโด	จังหวัดยะลา	ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๕
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา	จังหวัดยะลา	ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๙
โรงเรียนครุชนพัฒนา	จังหวัดยะลา	ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๔๔

ระดับการสอน	ประถมศึกษา
ก่อนเกษียณ	ส่วนใหญ่ครูสอน/ จัดการเรียนรู้อริชา ภาษาไทย
ปัจจุบัน	ครูปฏิบัติงานด้านการศึกษา เป็นวิทยากรให้ความรู้ คำปรึกษาแก่ครูผู้สนใจพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

ผลงาน/รางวัลที่ครูเคยได้รับ

ชื่อรางวัล	ปี (พ.ศ.)	หน่วยงานที่ให้รางวัล
๑. ครูภาษาไทยดีเด่น จังหวัดยะลา	๒๕๓๑	สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยะลา
๒. ครูผู้ผลงานดีเด่น สาขาครูภาษาไทย	๒๕๓๒	มูลนิธิสยาม-เบญจา แสงมลิ
๓. ครูต้นแบบและกัลยาณมิตร	๒๕๔๑	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ
๔. ครูรางวัลคุณากร	๒๕๕๘	มูลนิธิรางวัล สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี

“นอกไหวโนนึ่ง” และ “รอยคำ” คือเรื่องเล่าที่ผมเขียนขึ้นมาจากความรู้สึกเล็กๆ ในขณะนอนพักรักษาตัวอยู่เมื่อหลายปีมาแล้ว ผมจัดทำเป็นหนังสือ “ทำมือ” เล่มเล็กๆ ส่งให้ผู้ที่ผมนับถืออ่าน

“นอกไหวโนนึ่ง” และ “รอยคำ” ผมเขียนขึ้นมาเพื่อให้อ่านทบทวนตนเอง เตือนตนเอง นับว่าเป็นโอกาสดีมากเมื่อท่าน ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร กับคณะให้เกียรติเยี่ยมผมที่บ้าน ท่านจักรพรรดิ วัฒนา อ่าน “นอกไหวโนนึ่ง” แบบอ่านออกเสียง ให้อารมณ์ความรู้สึกต่อคำที่เขียนของผู้ฟังดีมาก ส่งผลให้ท่านประธานมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี (ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร) มอบหมายให้ ดร.อุดม วงษ์สิงห์ นำมาจัดพิมพ์เผยแพร่ โดยได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ร่วมกับมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี และผมภูมิใจมากขึ้นอีก เมื่อท่านกฤษณพงศ์ กีรติกร ดร.จักรพรรดิ วัฒนา และ ดร.เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า ได้กรุณาเขียนคำนิยมให้

นี่คือเกียรติที่ยิ่งใหญ่สำหรับผู้เฒ่าคนนี้

ผมขอขอบพระคุณทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้น
และขอขอบคุณทีมงานคณะผู้จัดทำที่ออกแบบรูปเล่ม
ภาพประกอบ และภาพปกได้สวยงาม ส่งผลให้หนังสือ
เล่มนี้มีคุณค่าน่าอ่านยิ่งขึ้น

ชวลี สาระญ.

Handwritten notes in Thai script, partially obscured by a spiral binding.

Handwritten notes in Thai script, partially obscured by a spiral binding.

Date: _____ No. 70

Handwritten Thai text: เอกสาร

Handwritten notes in Thai script on a spiral-bound page.

Handwritten notes in Thai script on a spiral-bound page.

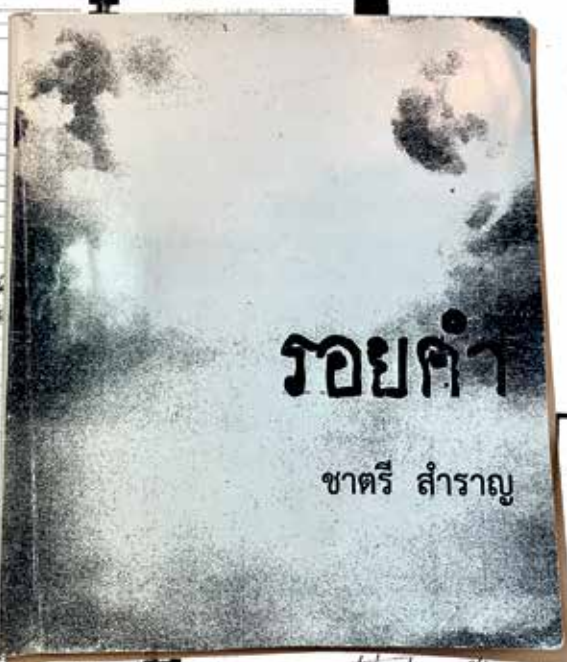
Handwritten Thai text: เอกสาร

Handwritten Thai text: เอกสาร

Handwritten Thai text: เอกสาร

Handwritten Thai text: เอกสาร

Handwritten notes in Thai script on a spiral-bound page.

รอยคำ

ชาติรี สำราญ

Handwritten notes in Thai script on a spiral-bound page.

Handwritten notes in Thai script on a spiral-bound page.

Handwritten notes in Thai script on a spiral-bound page.

Handwritten notes at the top left of the page.

Handwritten title or header at the top right of page 117.

Handwritten text block on page 117, starting with a large initial.

Handwritten text block on page 117, continuing the notes.

Handwritten text block on page 117, concluding the notes.

Handwritten notes on page 116, including a list of items.

Handwritten notes on the left side of page 157.

Handwritten notes in the middle section of page 157.

Handwritten notes on the right side of page 157, including a large block of text.

533 w o n m 533 a l o n .

150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .

150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .

150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .

150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .

0 Names.

150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .

150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .

150 w o n m 150 w o n m .

January 8.

150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .

150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .

150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .
 150 w o n m 150 w o n m .

150 w o n m 150 w o n m .

